

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 1.2.1.: SUP-direktiivi on valmisteltu puutteellisesti ja liialla kiireellä. Tämä näkyy siinä, että direktiivin teksti on vaikeasti ymmärrettävä ja monitulkintainen. Lisäksi komissio on myöhästynyt merkittävästi lisäohjeistuksen ja delegoitujen säädösten valmistelussa. Nämä seikat ovat johtaneet siihen, että huonosti mietityn ja epäselvän tekstin tulkintaongelmat ovat siirtyneet jäsenmaiden lainsäätäjille ja direktiivistä riippuvaisille elinkeinoelämän toimijoille. Jäsenmaissa joudutaan nyt käyttämään kohtuuttoman paljon esimerkiksi sen pohtimiseen, mitkä pakkaukset kuuluvat direktiivin soveltamisalaan.

Direktiivin keho valmistelu on johtamassa jonkinasteiseen kaaokseen. On ilmeistä, että SUP-direktiiviä ryhdytään tulkitsemaan jäsenmaissa eri tavoin. Tämä vaikeuttaa sisämarkkinan toimintaa ja uhkaa johtaa yritysten epäyhtenäiseen kohteluun.

Elinkeinoelämän toimijat haluavat lähtökohtaisesti noudattaa lainsäädäntöä. Ringille on tullut tuottajavastuullisilta yrityksiltä runsaasti kysymyksiä direktiivin oikeista tulkinnoista. Valitettavan usein tilanne on kuitenkin sellainen, että edes viranomaiset eivät osaa sanoa, kuinka direktiiviä tulisi tulkita. Syy tähän ei ole kansallisten viranomaisten, vaan EU-hallinnon, joka on epäonnistunut lainsäädännön valmistelussa.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 5 (Muut toteuttamismuutokset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Luku 5.2.: Lakiesityksen perusteluissa kerrotaan, että Ruotsissa on osana SUP-direktiivin täytäntöönpanoa tehty lakimuutos, jolla kuluttaja voi saada roskaamisesta 800 euron suuruisen sakon. Kannatamme vastaavan lakimuutoksen tekemistä Suomessa. Kuten lain perusteluissakin hyvin kuvataan roskaaja on se yksittäinen henkilö, joka heittää roskan väärään paikkaan. Näin paras keino roskaamisen vähentämiseksi on suoraan roskaajaan kohdistuva sanktio.

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

-

24 a § (Markkinavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

-

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

Pidämme tärkeänä tullin roolin vahvistamista ja sen yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa tuottajavastuun etäkaupan valvonnassa. Ulkomaisten, etäkauppaa käyvien yritysten saaminen kattavasti mukaan hoitamaan lakisääteinen tuottajavastuunsa on tärkeä edellytys suomalaisten ja

ulkomaisten yritysten tasapuolisille kilpailuedellytyksille Suomen markkinoilla. Tuottajavastuusta yrityksille koituvan kustannusrasitteen jatkuva kasvu korostaa viranomaisvalvonnan merkitystä. Valvontaa tulee lisätä ja tehostaa.

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

Tuottajayhteisön vastuu kierrätystavoitteiden saavuttamisessa tulisi rajata vain sen asiakkaiden markkinoille tuomaan pakkausmäärään. Asia on tärkeä yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta tilanteessa, jossa Suomen pakkaustilastoihin ollaan jatkossa sisällyttämässä myös muut kuin rekisteröityneiden tuottajien markkinoille saattamat pakkaukset. Vastuunsa hoitavien yritysten kustannusrasite ja eriarvoinen kohtelu lisääntyvät entisestään, jos ne joutuvat huolehtimaan vapaamatkustajien markkinoille saattamien pakkausten kierrätystavoitteiden saavuttamisesta. Tämä esittämämme muutos ei tarkoita sitä, etteikö tuottajayhteisön tulisi ottaa vastaan kaikkia yritysten ja kuluttajien pakkausjätteitä vastaanottoaikoissaan. Tuottajayhteisön ei kuitenkaan tarvitsisi ryhtyä toimiin keräyksen ja kierrätyksen lisäämiseksi, jos sen asiakkaiden markkinoille tuomia pakkauksia kierrätetään tavoitteiden mukaisesti.

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

Pykälän mukaan pakkaustuottajien tulee korvata tiettyjen kustannustehokkaiden jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksia kunnille. Korvausten maksamisen lähtökohtana on siis näiden toimien kustannustehokkuus. Nyt kustannustehokkuuden arviointi on siirretty pelkästään kunnille, jotka ovat myös korvauksen saajia. Perusteluissa on myös esitetty, että kustannustehokkuus toteutuu automaattisesti, jos kunnat kilpailuttavat korvausten kohteena olevat palvelut. Tällaista vastuiden ja oikeuksien ristiriitaa ei voi pitää hyväksyttävänä.

Tilanteessa, jossa pakkaustuottajilla on lakisääteinen kustannusvastuu ja kunnilla toteutusvastuu, toteutuksen kustannustehokkuuden arviointi ei voi olla kuntien yksinoikeusoikeus. Hyvän yhteistoiminnan onnistumisen edellytys on, että tuottajat ja kunnat voivat yhdessä koota tietoa, arvioida toimintaa ja edistää parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa. Julkinen kilpailuttaminen ei myöskään automaattisesti takaa toiminnan tehokkuutta, eikä sitä voida yksin pitää osoituksena kustannustehokkaasta toiminnasta.

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tuemme voimakkaasti ehdotuksen perusteluissa esitettyä tuottajien ja Kuntaliiton yhdessä sopimaa mallia korvausten määrittämiseksi vuosille 2023-2025. Tämän jälkeen korvaukset perustuisivat yhdessä kehitetyn tiedonkeräyksen tuottamaan luotettavaan aineistoon.

Koska tiedonkeräyksen kehitystyö on vasta alkamassa, lain tasolla ei tulisi määrätä siitä, että kuntien jätehuolto- ja siivoustoimista aiheutuva kokonaiskustannus kerätään otosperusteisesti. Tuottajien oikeusturvan kannalta on aivan keskeistä, että kunnista kerättävä tieto koskee vain tuottajien maksuvastuulla olevia tehtäviä ja edustaa kattavasti koko Suomen tilannetta. Tämä edellyttää, että oikean kustannustiedon keräämiseen panostetaan kunnissa ja tiedonkeräys suunnitellaan hyvin. Otosperusteisuus on syytä sallia ja se voi osoittautua riittäväksi kokonaiskustannusten määrittäytäväksi, mutta sen käyttöön ei ole syytä suoraan määrätä.

Pidämme tärkeänä, että indeksin käyttö on lain perusteluissa rajattu tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistamisessa vain pitkiin, vähintään viiden vuoden mittaisiin korvauskausiin.

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

On tärkeää, että tuottajien kunnille maksaman korvauksen maksuajankohdaksi on määrätty korvausvuotta seuraava vuosi. Jälkikäteinen maksuajankohta on edellytys sille, että korvauksesta syntyvät kustannukset voidaan kohdentaa tuottajille oikein. Tämä johtuu siitä, että pakkaustiedot, joihin yrityskohtaiset maksut perustuvat, voidaan kerätä ainoastaan jälkikäteen.

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Ehdotuksessa tuottajat määrätään vastaamaan kunnille maksettavien korvausten laskemisessa tarvittavien lähtötietojen hankkimisesta ja sen kustannuksista. Sen sijaan kunnille ei aseteta tältä osin mitään lakisäätteisiä velvoitteita, vaikka tarvittavia tietoja ei voida hankkia ilman kuntien toimia ja myötävaikutusta. Esitetty yksipuolinen vastuu ei mahdollista ehdotuksen edellyttämää tiedonkeräystä, eikä se ole tuottajien näkökulmasta hyväksyttävissä.

Kunnille tulee asettaa lakisäätteen velvoite korvausten määrittämisessä tarvittavien kustannustietojen keräämiseen ja toimittamiseen tuottajille. Näiden kustannustietojen kerääminen ja toimittaminen ei voi olla tuottajien kustannusvastuulla, koska kyse on kuntien omasta kustannus seurannasta niille maksettavien korvausten määrittämiseksi. Lisäksi kuntien myötävaikutusta tarvitaan kerätyn jätteen ja siivotun roskan koostumustutkimusten suorittamiseen.

Lain perusteluissa (kpl. 4.2.4, s. 64) esitetään seuraavaa: "...tuottajia koskevan uuden kustannusvastuun määrittely edellyttää kuntien vastuulle kuuluvien jätehuolto- ja siivoustoimien kokonaiskustannustietojen luotettavuuden parantamista. Tämä edellyttää yhtenäisten toimintatapojen käyttöönottoa ja kehittämistä kunnissa". Perusteluteksti kuvaa asiaa täysin oikein ja kustannustietojen keräämiseen liittyvä kuntien vastuu tulee kirjata myös lain pykäliin.

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

Tuoteryhmäkohtaisten korvausten jyvittämisessä tuottajavastuullisten yritysten maksettaviksi tulisi pystyä ottamaan huomioon markkinaosuuksien lisäksi se, kuinka paljon kunkin tuoteryhmän tuotteet roskaantumista aiheuttavat. Ehdotammekin pykälän muotoilemista siten, tuottajayhteisön olisi perustellusta syystä mahdollista kohdentaa tuoteryhmäkohtaisia kokonaiskustannuksia kunkin tuoteryhmän sisällä tuotteille siinä suhteessa kuin niitä kerätyn jätteen ja siivotun roskan joukosta löytyy. Nämä tuotekohtaiset kustannukset jaettaisiin sitten tuottajille markkinaosuuksien suhteessa.

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

-

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

53 a § (Tuottajan omaovertus) + pykäläkohtaiset perustelut

-

62 § (Tuottajayhteisöön liittymisen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

-

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

-

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Lain voimaantulo: Lain 48 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista, uudistettua pakkausten tuottajan määritelmää sovellettaisiin 1.1.2023 alkaen. Ehdotamme soveltamisajankohdan siirtämistä vuodelle eteenpäin. Lakiehdotus hyväksyttäneen eduskunnassa aikaisintaan kevätistuntokauden 2022 päätteeksi, jolloin yrityksille, Ringille ja pakkausten tuottajayhteisöille jäisi esityksen mukaan noin puoli vuotta aikaa valmistautua muutokseen. Tämä aika ei riitä kaikkiin niihin toimiin, joita yli 30 000 potentiaalisen uuden asiakasyrityksen sujuva liittäminen tuottajavastuujärjestelmään edellyttää. Muutoksia tarvitaan mm. asiakassopimusten ehtoihin, asiakkaiden rekisteröitymisen järjestelmiin ja pienten yritysten raportointikäytäntöihin.

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

-

Voimaantulosäännös + sen perustelut

-

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Hedayet Sari
Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy